Sygn. akt **OS 5/26**

POSTANOWIENIE

Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie
z dnia (…) r.

w składzie:
Przewodniczący: **r.pr. Bożena Bilkiewicz-Bańka**
Sędziowie: **r.pr. Joanna Kłos-Czerwińska -** sprawozdawca
r.pr. Katarzyna Stanik-Filipowska

Protokolant: Agnieszka Kuchciak

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu (…) r. sprawy ze skargi (…) na postępowanie r.pr. (…) na skutek odwołania z dnia (…) r. (data wpływu) od postanowienia Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie z dnia (…)., sygn. akt Rz. D (…) o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego

postanawia:

1. na podstawie art. 437 § 1 w zw. art. 438 pkt 3 w zw. z art. 297 § 1 pkt 1, 4 i 5 Kodeksu postępowania karnego (tj. Dz. U. z 2026 r., poz. 490 z późn. zm.) oraz art. 74^1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 499 z późn. zm.) uchylić w pkt 1 zaskarżone postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie z dnia (…) r., sygn. akt Rz. D (…) o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego i w tej części przekazać sprawę do ponownego rozpoznania.

2. na podstawie art. 437 § 1 w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 Kodeksu postępowania karnego (tj. Dz. U. z 2026 r., poz. 490 z późn. zm.) oraz w zw. z art. 74^1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 499 z późn. zm.) w pozostałej części utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie z dnia (…) r., sygn. akt Rz.D (…) o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego (tj. w pkt 2 postanowienia).

Przewodniczący:	Członkowie:	
……	……	…..……
r.pr. Bożena Bilkiewicz-Bańka	r.pr. Joanna Kłos-Czerwińska	r.pr Katarzyna Stanik-Filipowska

Uzasadnienie

Na posiedzeniu w dniu (…)r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (zwany dalej także „OSD") Okręgowej Izby Radców Prawnych (zwanej dalej „OIRP") w Lublinie rozpoznał sprawę ze skargi Pani (…) na postępowanie radcy prawnego (…) na skutek odwołania z dnia (…)r. od postanowienia

Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w Rzeszowie z dnia (…)r., sygn. akt RD-(…) o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny ustalił, co następuje:

W dniu (…)r. do Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w Kielcach wpłynęła skarga Pani (…) (dalej „Skarżąca") o możliwości nieetycznego zachowania radcy prawnego (…). Skarżąca w swojej skardze zarzuciła radcy prawnemu, że pomimo przyjęcia sprawy do prowadzenia: przyjęcia pełnomocnictwa i przyjęcia honorarium nie sporządził i nie wniósł do Sądu pozwu o zapłatę, zapewniając, że sprawę prowadzi co doprowadziło do przedawnienia roszczeń Skarżącej.

Rzecznik Dyscyplinarny OIRP w Rzeszowie postanowieniem z dnia (…)r. sygn. akt: Rz.D.(…) wszczął dochodzenie dyscyplinarne w sprawie możliwości popełnienia przez radcę prawnego (…) przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że:

1. w okresie od bliżej nieustalonego dnia (…)r. do dnia (…)r. w (…), nierzetelnie i z nienależytą starannością wykonywał czynności zawodowe, w ten sposób, że pomimo przyjęcia pełnomocnictwa od (…) do prowadzenia sprawy o zapłatę kwoty (…) zł tytułem należności głównej plus odsetki przeciwko (…) i przyjęcia honorarium z tego tytułu w kwocie co najmniej (…) zł, nie sporządził i nie wniósł do Sądu pozwu o zapłatę, jednocześnie składając zapewnienia, że prowadzi sprawę i że Sąd wydał wyrok, co doprowadziło do przedawnienia roszczeń przeciwko (…), czym działał na szkodę (…), tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024r. poz. 499) w związku z art. 6, art. 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014r.;
2. w okresie od (…)r. do dnia wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia dyscyplinarnego, wezwany przez Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców w Rzeszowie pismem z (…) r., doręczonym w dniu (…)r., do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie z zawiadomienia (…), w wyznaczonym terminie 14 dni, nie złożył wyjaśnień, bez jakiegokolwiek usprawiedliwienia, ani też nie złożył odpowiedzi informującej o nieskładaniu wyjaśnień, tj. naruszenia art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024r. poz. 499) w związku z art. 62 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014r.

Następnie postanowieniem z dnia (…)r. sygn. akt: Rz.D.(…) Rzecznik Dyscyplinarny OIRP w Rzeszowie przedstawił radcy prawnemu (…) zarzut popełnienia przewinień dyscyplinarnych polegających na tym, że:

1. w okresie od bliżej nieustalonego dnia (…)r. do dnia (…)r. w (…), nierzetelnie i z nienależytą starannością wykonywał czynności zawodowe, w ten sposób, że pomimo przyjęcia pełnomocnictwa od (…) do prowadzenia sprawy o zapłatę kwoty (…) zł tytułem należności głównej plus odsetki przeciwko (…) i przyjęcia honorarium z tego tytułu w kwocie co najmniej (…) zł, nie sporządził i nie wniósł do Sądu pozwu o zapłatę, jednocześnie składając zapewnienia, że prowadzi sprawę i że Sąd wydał wyrok, co doprowadziło do przedawnienia roszczeń przeciwko (…), czym działał na szkodę (…) tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024r. poz. 499) w związku z art. 6, art. 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014r.;

2. w okresie od (…)r. do dnia wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia dyscyplinarnego, wezwany przez Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców w Rzeszowie pismem z (…)r., doręczonym w dniu (…)r., do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie z zawiadomienia (…), w wyznaczonym terminie 14 dni, nie złożył wyjaśnień, bez jakiegokolwiek usprawiedliwienia, ani też nie złożył odpowiedzi informującej o nieskładaniu wyjaśnień, tj. naruszenia art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024r. poz. 499) w związku z art. 62 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014r.

Przesłuchany w dniu (…)r. w charakterze obwinionego radca prawny (…) nie przyznał się do zarzucanych mu czynów.

Rzecznik Dyscyplinarny OIRP w Rzeszowie po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego i analizie zgromadzonego materiału dowodowego postanowieniem z dnia (…)r. sygn. akt: Rz.D.(…) umorzył dochodzenie dyscyplinarne w stosunku do radcy prawnego (…) w zakresie obu zarzucanych czynów.

Na powyższe postanowienie Skarżąca wniosła odwołanie. W ramach odwołania Skarżąca zarzuciła działaniu Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w Rzeszowie brak wszechstronnej i prawidłowej oceny całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie oraz dokonanie ustaleń faktycznych niezgodnie z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego. Skarżąca wskazała, iż gdyby nie udzieliła radcy prawnemu (…) pełnomocnictwa, nie powinien on w jej imieniu prowadzić żadnych rozmów z adwokatem (…).

Na posiedzeniu OSD OIRP w Lublinie w dniu (…)r. Skarżąca poparła skargę, podtrzymując sformułowane w niej zarzuty, podkreślając, że jej skarga dotyczy zachowania radcy prawnego (…), który według niej przyjął sprawę do prowadzenia, przyjął pełnomocnictwo, przyjął zapłatę za prowadzenie sprawy, a tej sprawy nigdy nie poprowadził pomimo, iż zapewniał ją, iż sprawa w sądzie jest wygrana i swoim zachowaniem doprowadził do powstania szkody po jej stronie, bowiem jej należności wskutek tych działań przedawniły się. Ponadto Skarżąca przedstawiła do akt sprawy kopię wyroku z dnia (…)r. Sądu Rejonowego w (…) sygn. akt (…) zasądzającego na jej rzecz odszkodowanie od radcy prawnego (…), zaznaczyła jednak, że radca prawny (…) zaskarżył ten wyrok i złożył apelację. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, celem przede wszystkim prawidłowego ustalenia stanu faktycznego, bowiem ten nie został przez Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w Rzeszowie dokładnie ustalony.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Po dokonaniu kontroli instancyjnej zaskarżonego postanowienia, analizie akt dochodzenia dyscyplinarnego oraz argumentów podniesionych w odwołaniu, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny doszedł do przekonania, iż rozstrzygnięcie Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w Rzeszowie w zakresie czynu opisanego w pkt 1 zaskarżonego postanowienia zostało wydane przedwcześnie, natomiast w zakresie czynu opisanego w pkt 2 postanowienia odpowiada prawu i należało w tym zakresie utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że celem postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Rzecznika Dyscyplinarnego jest wszechstronne ustalenie okoliczności sprawy, zebranie i zabezpieczenie materiału dowodowego oraz dokonanie jego oceny w takim zakresie, aby możliwe było jednoznaczne ustalenie, czy istnieją podstawy do skierowania wniosku o ukaranie albo do umorzenia postępowania. Obowiązek ten wynika zarówno z charakteru postępowania dyscyplinarnego, jak i z

odpowiednio stosowanych przepisów Kodeksu postępowania karnego, w szczególności art. 297 § 1 pkt 1, 4 i 5 k.p.k., które nakazują wyjaśnienie okoliczności sprawy oraz zebranie i utrwalenie dowodów niezbędnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia.

W ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego zgromadzony materiał dowodowy nie dawał podstaw do definitywnego przyjęcia, iż brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego opisanego w pkt 1 postanowienia. Rzecznik Dyscyplinarny OIRP w Rzeszowie zasadnie dostrzegł występowanie istotnych rozbieżności pomiędzy wersją zdarzeń przedstawianą przez Skarżącą a wyjaśnieniami radcy prawnego (…). Sam fakt istnienia rozbieżnych relacji co do danych zdarzeń nie może jednak automatycznie prowadzić do zakończenia postępowania poprzez jego umorzenie, jeżeli istnieją jeszcze niewykorzystane źródła dowodowe mogące przyczynić się do wyjaśnienia rzeczywistego przebiegu zdarzeń.

Z akt sprawy wynika bowiem, że okoliczności stanowiące przedmiot zawiadomienia o przewinieniu dyscyplinarnym stały się jednocześnie przedmiotem postępowania cywilnego wszczętego przez Skarżącą przeciwko radcy prawnemu. Jak wynika z informacji znajdujących się w aktach sprawy, postępowanie to zostało już rozpoznane przez sąd pierwszej instancji, który wydał merytoryczne rozstrzygnięcie, natomiast aktualnie sprawa pozostaje na etapie postępowania apelacyjnego.

Okoliczność ta ma istotne znaczenie dla prawidłowego rozpoznania sprawy dyscyplinarnej. Postępowanie prowadzone przed sądem powszechnym obejmowało analizę tego samego stanu faktycznego, który stanowi podstawę zarzutów formułowanych wobec radcy prawnego w niniejszym postępowaniu. Nie sposób wykluczyć, że w toku tego postępowania zgromadzono materiał dowodowy, który może mieć doniosłe znaczenie dla oceny zachowania obwinionego również z punktu widzenia odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Należy podkreślić, że postępowanie wyjaśniające nie może ograniczać się wyłącznie do oceny dowodów przedstawionych przez strony, jeżeli istnieją inne, dostępne źródła dowodowe pozwalające na weryfikację prezentowanych przez nie stanowisk. W sytuacji, gdy pomiędzy Skarżącą a radcą prawnym istnieje zasadniczy spór co do samego faktu zawarcia umowy o świadczenie pomocy prawnej, zakresu przyjętego zlecenia, udzielenia pełnomocnictwa, pobranego wynagrodzenia, a także podejmowanych przez radcę prawnego czynności, obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie wyjaśniające jest podjęcie wszelkich racjonalnie dostępnych czynności zmierzających do usunięcia tych rozbieżności.

W ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego przedwczesne było zastosowanie na obecnym etapie postępowania zasady in dubio pro reo. Zasada ta znajduje zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy po przeprowadzeniu wszelkich dostępnych i celowych czynności dowodowych nadal pozostają w sprawie niedające się usunąć wątpliwości. Nie może ona natomiast zastępować postępowania dowodowego ani prowadzić do odstąpienia od przeprowadzenia dowodów, które pozostają obiektywnie osiągalne i mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Nie budzi wątpliwości, że niedające się usunąć wątpliwości, o których mowa w art. 5 § 2 k.p.k., to wyłącznie takie, które pozostają pomimo wykorzystania wszystkich dostępnych środków dowodowych i przeprowadzenia postępowania w sposób wyczerpujący. Dopóki istnieje możliwość uzupełnienia materiału dowodowego, dopóty nie ma podstaw do przyjmowania, że zachodzi stan nieusuwalnych wątpliwości uzasadniających zakończenie postępowania na korzyść obwinionego.

Tymczasem w niniejszej sprawie źródłem dowodowym o istotnym znaczeniu pozostają akta postępowania cywilnego prowadzonego pomiędzy Skarżącą a radcą prawnym. Postępowanie to doprowadziło już do wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji, co oznacza, że sąd powszechny przeprowadził postępowanie dowodowe i dokonał określonych ustaleń faktycznych odnoszących się do relacji prawnej istniejącej pomiędzy stronami. Chociaż ustalenia te nie wiążą organów dyscyplinarnych, to jednak nie mogą zostać pominięte przy ocenie zasadności zarzutów stawianych radcy prawnemu.

W szczególności konieczne jest ustalenie, jakie dowody zostały zgromadzone w sprawie cywilnej, jakie twierdzenia i zarzuty podnosiły strony, jakie ustalenia faktyczne poczynił sąd powszechny pierwszej instancji oraz czy ustalenia te mogą mieć znaczenie dla oceny zachowania obwinionego z perspektywy obowiązków wynikających z ustawy o radcach prawnych oraz Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Dopiero po dokonaniu takiej analizy możliwe będzie uznanie, że materiał dowodowy został wyczerpująco zgromadzony i poddany wszechstronnej ocenie.

W szczególności oceny wymagać będzie, czy pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy o świadczenie pomocy prawnej, jaki był rzeczywisty zakres przyjętego przez radcę prawnego zlecenia, czy zostało mu udzielone pełnomocnictwo procesowe, jaki charakter miały przekazane środki pieniężne oraz czy podejmowane przez niego działania odpowiadały standardowi należytej staranności wymaganej od profesjonalnego pełnomocnika. Powyższe okoliczności mają zasadnicze znaczenie dla oceny, czy zachowanie obwinionego mogło stanowić naruszenie art. 6 oraz art. 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny podziela stanowisko, że postępowanie dyscyplinarne zachowuje autonomię względem postępowania cywilnego i nie jest związany ocenami prawnymi sądu powszechnego. Nie oznacza to jednak, iż organ dyscyplinarny może abstrahować od ustaleń faktycznych poczynionych w postępowaniu sądowym dotyczącym tego samego zdarzenia. Przeciwnie, obowiązek wszechstronnego wyjaśnienia sprawy wymaga wykorzystania wszelkich dostępnych źródeł dowodowych, które mogą przyczynić się do ustalenia prawdy materialnej.

W konsekwencji Okręgowy Sąd Dyscyplinarny uznał, że przed wydaniem decyzji kończącej postępowanie konieczne jest przeprowadzenie dalszych czynności wyjaśniających, obejmujących w szczególności zwrócenie się o akta postępowania cywilnego, zapoznanie się z materiałem dowodowym zgromadzonym przez sąd powszechny oraz dokonanie jego oceny pod kątem ewentualnej odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego. Dopiero po przeprowadzeniu wskazanych czynności możliwe będzie dokonanie pełnej i rzetelnej oceny, czy zachowanie obwinionego wyczerpuje znamiona przewinienia dyscyplinarnego.

Z tych względów Okręgowy Sąd Dyscyplinarny uznał, że postępowanie wyjaśniające w zakresie czynu opisanego w pkt 1 zaskarżonego postanowienia nie zostało przeprowadzone w sposób wyczerpujący, a wydane rozstrzygnięcie miało charakter przedwczesny. Powyższe skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego postanowienia w tej części i przekazania sprawy Rzecznikowi Dyscyplinarnemu OIRP w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się natomiast do czynu opisanego w pkt 2 postanowienia, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny nie znalazł podstaw do podważenia oceny dokonanej przez Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w Rzeszowie.

Bezsporne pozostaje, że radca prawny nie udzielił odpowiedzi na wezwanie Rzecznika Dyscyplinarnego w zakreślonym terminie. Nie budzi również wątpliwości, że na radcy prawnym ciąży obowiązek współdziałania z organami samorządu zawodowego oraz obowiązek udzielania wyjaśnień w sprawach prowadzonych przez organy dyscyplinarne. Zachowanie obwinionego należy zatem ocenić jako nieprawidłowe.

Jednocześnie jednak prawidłowo Rzecznik Dyscyplinarny OIRP w Rzeszowie uznał, iż stopień społecznej szkodliwości tego czynu był znikomy. Z materiału dowodowego wynika bowiem, że brak terminowej odpowiedzi nie stanowił przejawu świadomego lekceważenia organów samorządu zawodowego ani celowego utrudniania prowadzonego postępowania. Ustalone okoliczności wskazują, że przyczyną uchybienia były nieprawidłowości organizacyjne związane z obiegiem korespondencji w kancelarii (…), zaś po powzięciu informacji o otrzymanym wezwaniu radca prawny podjął kontakt z organem prowadzącym sprawę i złożył wymagane wyjaśnienia.

Należy również zauważyć, że skutki przedmiotowego uchybienia ograniczały się zasadniczo do sfery funkcjonowania organów samorządu zawodowego. Zachowanie to nie było skierowane bezpośrednio przeciwko Skarżącej, nie naruszało jej praw podmiotowych ani nie wywołało po jej stronie realnej szkody. Ewentualne negatywne konsekwencje związane z nieterminowym wykonaniem obowiązku procesowego dotyczyły przede wszystkim sprawności działania organu dyscyplinarnego, a nie sytuacji prawnej Skarżącej.

W ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego stopień naruszenia obowiązków zawodowych, zakres ewentualnych negatywnych następstw, charakter uchybienia oraz okoliczności jego popełnienia nie uzasadniają uruchamiania pełnej odpowiedzialności dyscyplinarnej. Reakcja dyscyplinarna powinna pozostawać proporcjonalna do ciężaru przewinienia, a postępowanie dyscyplinarne nie może być wykorzystywane do ścigania zachowań o charakterze wyłącznie formalnym, których społeczna szkodliwość pozostaje znikoma.

W konsekwencji Okręgowy Sąd Dyscyplinarny podzielił stanowisko Rzecznika Dyscyplinarnego, iż w odniesieniu do czynu opisanego w pkt 2 zachodzi negatywna przesłanka procesowa określona w art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 74^1 ustawy o radcach prawnych, co uzasadniało utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia w tej części.

Niniejsze postanowienie jest prawomocne i nie przysługuje od niego prawo wniesienia odwołania - art. 74^1 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych w związku z art. 426 § 1 k.p.k.

Przewodniczący: Członkowie:

…… …….. ……

r.pr. Bożena Bilkiewicz-Bańka r.pr. Joanna Kłos-Czerwińska r.pr. Katarzyna Stanik-Filipowska